

Tasa-arvoindeksi 2017 kuvaa sukupuolten tasa-arvon kehitystä ja sen haasteita Euroopan unionissa vuosina 2005–2015. Indeksillä annetaan pisteitä yhdestä (täysi epätasa-arvo) sataan (täysi tasa-arvo) ja mittaa naisten ja miesten välisiä eroja EU:n politiikan keskeisillä aloilla (työ, raha, osaaminen, aika, valta ja terveys). Indeksillä mitataan myös naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja risteävää eriarvoisuutta. Ne ovat sivualueita eli kuuluvat tasa-arvoindeksiin kehykseen, mutta eivät vaikuta kokonaistulokseen. Risteävä eriarvoisuus osoittaa, miten sukupuoli ja muut tekijät kuten ikä, koulutus, perheen kokoonpano, synnyinmaa ja vammaisuus, vaikuttavat tasa-arvoon. Tasa-arvoindeksi laskee tuloksen jokaiselle alueelle ja osa-alueelle EU:ssa ja kaikissa 28 jäsenvaltiossa ⁽¹⁾.

Sukupuolten välisen tasa-arvon kehitys Suomessa vuosina 2005–2015

Suomi sai vuoden 2017 tasa-arvoindeksissä **73,0 pistettä sadasta**, eli parannusta on tullut 1,0 pistettä. Tulos on parempi kuin EU:n 28 jäsenvaltion 66,2 pisteen keskiarvo, mutta kehitys on aiempaa hitaampaa. Suomi on pysynyt indeksissä sijalla kolme.

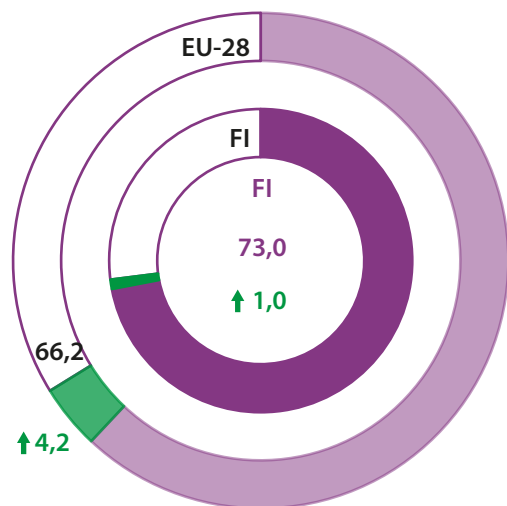
Rahan alueella Suomen tasa-arvopisteet ovat korkeat ja nousevat jatkuvasti. Sekä rahoitus- että talousala kehittyvät tasa-arvon näkökulmasta. **Terveyden alueella tasa-arvo on pysynyt tasaisesti korkealla tasolla.**

Osaamisen alueella on tapahtunut huomattavaa parannusta, mutta opiskelijoiden jakautuminen eri aloille sukupuolen mukaan aiheuttaa edelleen haasteita.

Työn alueella tilanne on vakaa. Suomi on EU:n 28 jäsenvaltiosta kuudenneksi paras, mutta työt jakautuvat edelleen sitkeästi sukupuolen mukaan.

Naisten ja miesten **ajankäyttö** on muuttunut epätasa-arvoisemmaksi. Tasa-arvo on heikentynyt sekä hoitovelvoitteen että sosiaaliseen toimintaan käytettävän ajan jakautumisessa. Siitä huolimatta Suomi on tällä alueella EU:n neljänneksi paras jäsenvaltio.

Huonoimmat pisteensä Suomi saa **vallan** alueella, vaikka siinäkin se pysyy EU:n 28 jäsenvaltion viiden parhaan joukossa. Epätasa-arvo naisten ja miesten välillä on lisääntynyt elinkeinoelämän johtotehtävissä.

↑↓ Muutos pisteissä vuosina 2005–2015

⁽¹⁾ Vuoden 2017 tasa-arvoindeksi perustuu tietoihin, joita on saatu Eurostatilta (koulutustilastot, EU:n työvoimatutkimus, eurooppalainen terveyshaastattelututkimus, EU:n tulo- ja elinolotilastot ja ansiorakennetutkimus), Eurofoundilta (eurooppalainen elämänlaatututkimus, Euroopan työolotutkimus), EIGEn sukupuoltilastotietokannasta (naisten ja miesten osallistuminen päätöksentekoon) ja perusoikeusviraston toteuttamasta naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevasta tutkimuksesta. Suurimmalle osalle keskeisillä osa-alueilla käytettyjä indikaattoreita vertailuvuotena on vuosi 2015. Vertailuvuotena tiedoille, jotka koskevat toisiinsa limittyviä eriarvoisuuden muotoja, on vuosi 2014. Poikkeukset kuvataan varsinaisessa kertomuksessa. Indikaattoreissa tarkasteltavan väestön ikä on lähteen mukaan yli 15, 16 tai 18 vuotta.

Työ

Työn alueella pisteet eivät ole juuri muuttuneet.

Työllisyysaste (20–64-vuotiaat) on naisilla 72 ja miehillä 74 prosenttia. Kokonaistyöllisyysaste on 73 prosenttia. Suomi ei ole vielä saavuttanut kansallista tavoitetta (78 %) eikä EU:n 28 jäsenvaltion tavoitetta, jonka mukaan aikuisikäisen väestön työllisyyden tulisi olla 75 prosenttia.

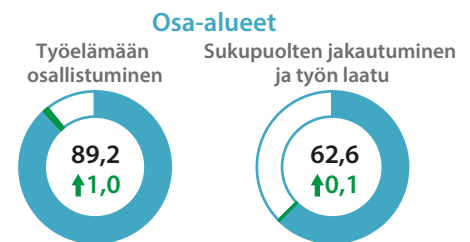
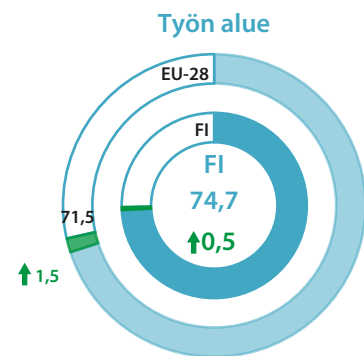
Kun laskelmassa huomioidaan kokonaistyöaika, tilanne on selvästi heikompi. Työajan perusteella laskettuna naisten täystyöllisyyttä kuvaava työllisyysaste on noin 46 prosenttia ja miesten 54 prosenttia. Vuodesta 2005 tilanne on hieman tasoittunut, sillä silloin ero oli kymmenen prosenttiyksikköä.

Kokoaikavastaava työllisyysaste nousee ja sukupuolten välinen ero pienenee, kun koulutustaso nousee.

Lapsettomilla pariskunnilla naisten ja miesten kokoaikavastaava työllisyysaste on sama. Kun perheeseen kuuluu lapsia, kokoaikavastaavassa työllisyysasteessa sukupuolten välinen ero on puolestaan paljon suurempi (naisilla 66 prosenttia ja miehillä 82 prosenttia).

Naisista 20 prosenttia on osa-aikatyössä ja miehistä 12 prosenttia. Naiset työskentelevät keskimäärin 35 tuntia viikossa ja miehet 38 tuntia. Noin kuusi prosenttia työkäisistä naisista ja 0,2 prosenttia työkäisistä miehistä joko ei ole työssä tai työskentelee osa-aikaisesti hoitovelvoitteiden vuoksi.

Työmarkkinat jakautuvat edelleen selvästi naisten ja miesten aloihin. Naisista 40 prosenttia ja miehistä yhdeksän prosenttia työskenteli opetusalailla, terveydenhuollon alalla ja sosiaaliaalalla. Luonnontieteen, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan aloilla työskenteli viisi kertaa enemmän miehiä (41 %) kuin naisia (8 %).

Raha

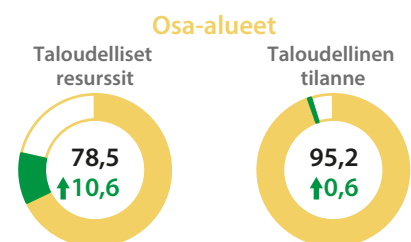
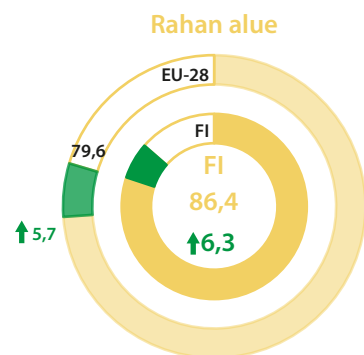
Rahan alueella tilanne on kohentunut. Se johtuu ansioiden ja tulojen tasaisemmasta jakautumisesta sukupuolten välillä sekä talustilanteen korkeista pisteistä.

Sekä naisten että miesten keskimääräiset kuukausiansiot ovat kasvaneet. Sukupuolten välisessä vertailussa naiset ovat kuitenkin jääneet hiukan jälkeen. Naiset ansaitsevat kuukaudessa lähes 19 prosenttia miehiä vähemmän.

Myös nettotulot ovat kasvaneet sekä naisilla että miehillä. Miehet ansaitsevat edelleen naisia enemmän, mutta ero on pienentynyt hieman.

Naisten köyhyysriski on pysynyt samana, kun taas miehillä se on kasvanut hieman. Tällä hetkellä noin 13 prosenttia sekä naisista että miehistä elää köyhyysriskin alla. Koulutustason nousu vähentää köyhyysriskiä sekä naisilla että miehillä. Ulkomailla syntyneillä ihmisillä, erityisesti miehillä, köyhyysriski on suurempi.

Tulot jakautuvat kaiken kaikkiaan eriarvoisemmin kuin aikaisemmin, ja naisten tuntipalkat ovat 17 prosenttia alaisemmat kuin miesten. Suomen palkkaero on lähellä EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvoa. Eläkkeissä naiset olivat vuonna 2012 miehiä 27 prosenttia jäljessä. Ero on 11 prosenttiyksikköä vähemmän kuin EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvo.

Osaaminen

Osaamisen alueella Suomen pisteet ovat nousseet.

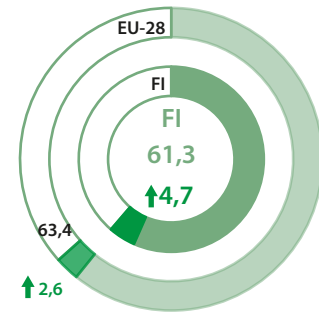
Opiskelualat jakautuvat edelleen vahvasti sukupuolen mukaan, mutta koulutustasossa ja koulutukseen osallistumisessa tasa-arvo on lisääntynyt.

Korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrä kasvoi, erityisesti naisilla. Korkeakoulututkinnon suorittaneista enemmistö oli naisia, paitsi yli 65-vuotiaissa, joiden joukossa miesten osuus oli suurempi. Naisista 53 prosentilla ja miehistä 38 prosentilla on korkeakoulututkinto, joten Suomi on jo saavuttanut Eurooppa 2020 -strategian tavoitteen, jonka mukaan 30–34-vuotiaista henkilöistä 42 prosentilla olisi oltava korkeakoulututkinto.

Elinikäiseen oppimiseen osallistuminen lisääntyi hieman, ja sukupuolten välinen ero pysyi samana.

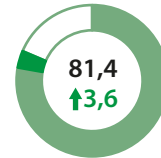
Opiskelualojen jakautuminen sukupuolen mukaan on edelleen suuri haaste Suomessa. Tässä vertailussa Suomi on EU:n 28 jäsenvaltiosta 22. sijalla. Koulutuksen, terveyden ja hyvinvoinnin, humanististen tieteiden ja taiteen aloilla sukupuolten välinen ero on 33 prosenttiyksikköä. Naisopiskelijoista 51 prosenttia ja miesopiskelijoista 18 prosenttia opiskeli näillä perinteisillä ”naisten aloilla”.

Osaamisen alue

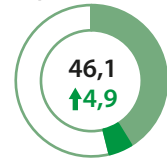

Osa-alueet

Tutkinnot ja osallistuminen

Koulutuksen jakautuminen sukupuolten mukaan

Aika

Ajan alueella Suomen pisteet ovat laskeneet pääasiassa hoitovelvoitteiden epätasaisen jakautumisen vuoksi.

Naiset käyttävät todennäköisemmin aikaansa perheestä huolehtimiseen. Sukupuolten välinen ero on kasvanut. Yli 36 prosenttia naisista ja 26 prosenttia miehistä käytti vähintään tunnin päivässä hoito- ja kasvatusvelvoitteisiin. Jos pariskunnalla oli lapsia, 87 prosenttia naisista ja 77 prosenttia miehistä käytti aikaa päivittäisiin hoitovelvoitteisiin.

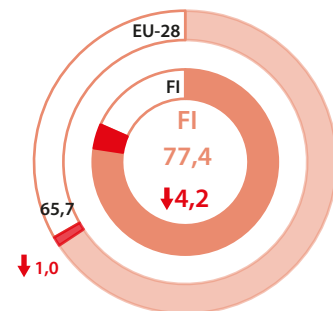
Hoitovelvoitteissa sukupuolten välinen ero on kasvanut 25–49-vuotiailla henkilöillä (65 prosenttia naisista ja 47 prosenttia miehistä). Korkea koulutustaso lisää sekä naisten että miesten osallistumista hoitovelvoitteisiin.

Naisista 86 prosenttia ja miehistä 57 prosenttia laittaa ruokaa ja tekee kotitöitä joka päivä vähintään yhden tunnin ajan. Sukupuolten välinen ero on kasvanut seitsemän prosenttiyksikköä.

Ajan jakautumisessa tarkasteltiin myös osallistumista vapaa-ajan toimintaan. Naiset osallistuvat miehiä todennäköisemmin liikunta-, kulttuuri- ja muuhun vapaa-ajantoimintaan kodin ulkopuolella, mutta miehet käyttivät hieman naisia enemmän aikaa vapaaehtois- ja hyväntekeväisyystoimintaan.

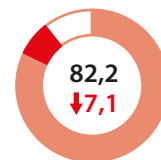
Alle 3-vuotiaista lapsista 33 prosenttia ja kolmen ikävuoden ja kouluikäisen välillä olevista lapsista 83 prosenttia on päivähoitossa. Tämä tarkoittaa, että Suomi on saavuttanut ensimmäisen kahdesta niin sanotusta Barcelonan tavoitteesta. Tavoitteiden mukaan vähintään 33 prosenttia alle 3-vuotiaista lapsista ja 90 prosenttia kolmen ikävuoden ja kouluikäisen välillä olevista lapsista on päivähoitossa.

Ajan alue

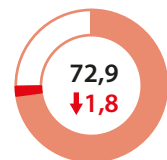

Osa-alueet

Hoitovelvoitteet

Vapaa-ajan toiminta

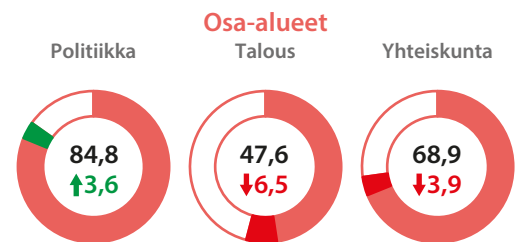
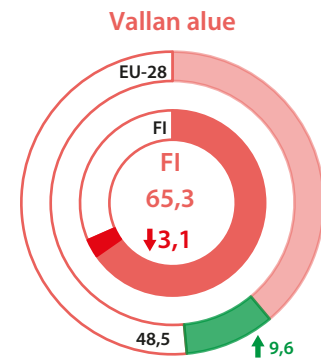
Valta

Vallan alueella pisteet ovat laskeneet suurelta osin siksi, että naisten osuus talouden ja yhteiskunnan aloilla on pienentynyt. Pisteet ovat kuitenkin edelleen EU:n 28 jäsenvaltion korkeimpien joukossa.

Naisten osuus Suomen pankin pankkivaltuustossa on lähes puolittunut. Myönteistä on kuitenkin se, että pörssiyritysten hallituksissa naisten osuus on kasvanut kymmenen prosenttiyksikköä.

Eduskunnassa ja kunnanvaltuustoissa naiset ovat saavuttaneet niin sanotun sukupuolten tasa-arvon vyöhykkeen eli heidän osuutensa on vähintään 40 prosenttia.

Noin puolet tutkimusrahoituslaitosten hallintoneuvostojen jäsenistä ja 38 prosenttia Yleisradion hallintoneuvoston jäsenistä on naisia. Urheilun alalla sukupuoliero on huomattavasti suurempi – kansallisen olympiakomitean korkeimmissa päätöksentekoeelmissä naisia on vain 22 prosenttia.

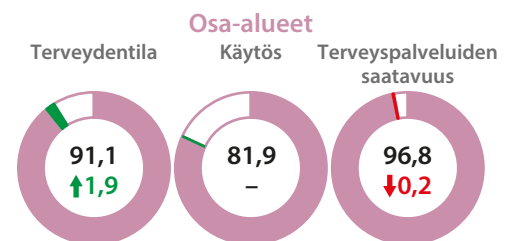
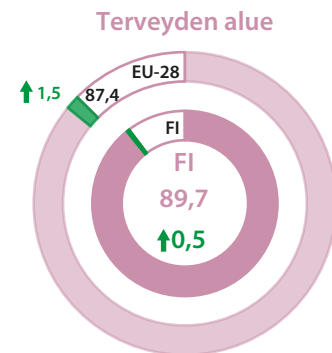
Terveys

Terveyden alueella tilanne on pysynyt ennallaan. Suomi saa siitä korkeimmat pisteensä indeksissä. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että terveydenhoitopalvelut ja hammashoitopalvelut ovat melko yhdenvertaisesti sekä naisten että miesten saatavilla.

Elinajanodote on kasvanut sekä naisilla että miehillä. Naiset elävät kuusi vuotta miehiä pidempään, ja sukupuoliero on kaventunut hieman. Myös terveenä vietettävien elinvuosien määrä on lisääntynyt sekä naisilla että miehillä, mutta miehillä määrä kasvaa hitaammin.

Naisista 69 prosenttia ja miehistä 70 prosenttia arvioi terveytensä "hyväksi" tai "erittäin hyväksi". Koulutustaso lisää tyytyväisyyttä terveyteen sekä naisilla että miehillä. Matalan koulutustason henkilöistä miehet tuntevat itsensä hieman naisia terveemmiksi. EU:n ulkopuolella syntyneet miehet arvioivat naisia useammin terveytensä "hyväksi" tai "erittäin hyväksi". Suomessa syntyneiden naisten ja miesten näkemyksissä omasta terveydestään ei ole eroa sukupuolten välillä.

Yli puolella miehistä ja alle kolmasosalla naisista on riskejä lisäävää käytöstä (tupakointi ja/tai haitallinen alkoholinkäyttö). Miehillä kuitenkin on hieman naisia useammin terveellistä käytöstä (liikunnan harrastaminen ja/tai hedelmien ja vihannesten syöminen).

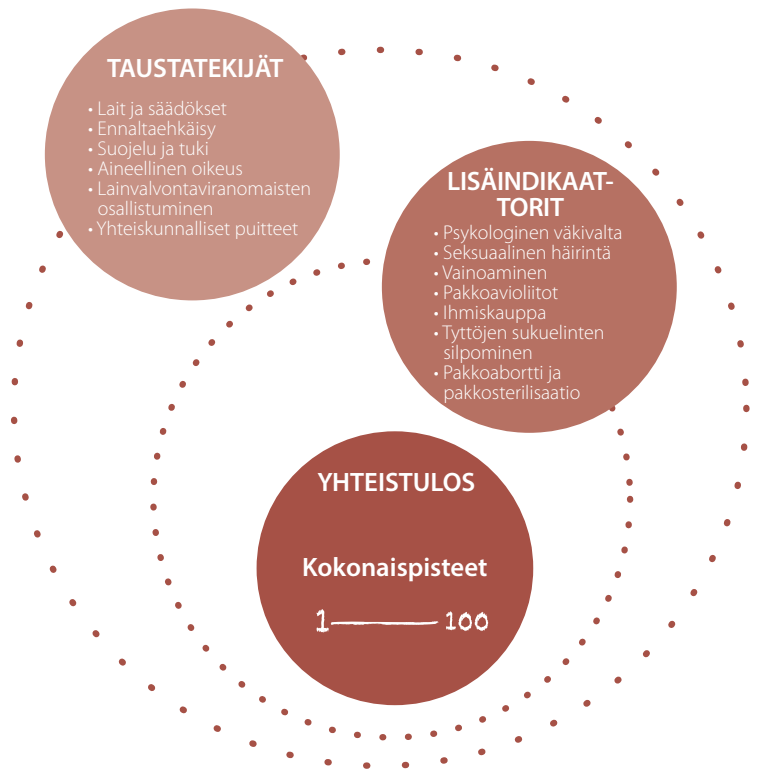

Väkivalta

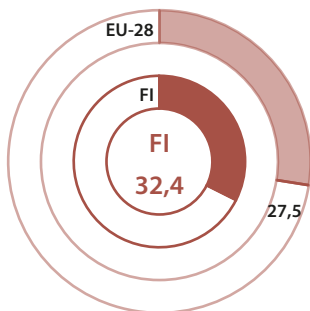
Naisiin kohdistuva väkivalta on liitetty tasa-arvoindeksiin sivualueena. Tämä tarkoittaa, että väkivallan alueen pisteet eivät vaikuta tasa-arvoindeksin lopullisiin pisteisiin. Tilastollisesta näkökulmasta väkivallan alueella ei mitata naisten ja miesten välisiä eroja kuten muilla alueilla. Sen sijaan siinä mitataan ja analysoidaan naisten kokemuksia väkivallasta. Muista alueista poiketen yleisenä tavoitteena ei ole naisten ja miesten välisten väkivaltaerojen vähentäminen vaan väkivallan poistaminen kokonaan.

Tasa-arvoindeksin korkeat pisteet tarkoittavat, että maa on lähellä sukupuolten kannalta tasa-arvoisen yhteiskunnan toteutumista. Väkivallan alueella pisteet lasketaan toisin. Mitä suuremmat pisteet, sitä vakavampaa naisiin kohdistuva väkivalta on kyseisessä maassa. Asteikolla yhdestä sataan 1 tarkoittaa tilannetta, jossa väkivaltaa ei ole, ja 100 tilannetta, jossa naisiin kohdistuva väkivalta on erittäin yleistä, erittäin vakavaa ja siitä ei ilmoiteta viranomaisille. Parhaiten suoriutuvalla maalla on siten pienimmät pisteet.

Väkivallan alueen mittauskehys

Väkivallan alue

Väkivallan alueella Suomen pisteet ovat 32,4. Ne ovat EU:n keskiarvoa korkeammat.

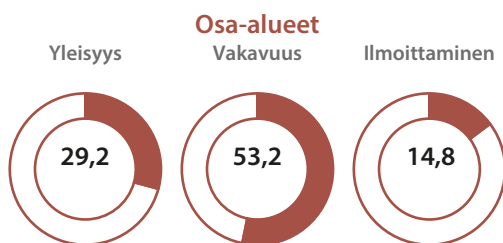
Suomessa 47 prosenttia naisista on kokenut fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa 15 ikävuoden jälkeen. Se on 14 prosenttiyksikköä enemmän kuin EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvo.

Naisista 46 prosenttia (EU:n 28 jäsenvaltiossa 33 prosentilla) on saanut väkivalta seurauksia terveydelle.

14 prosenttia naisista, jotka ovat kokeneet fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa 12:n kyselyä edeltävän kuukauden aikana, eivät ole kertoneet siitä kenellekään. Tämä luku on lähellä EU:n 28 jäsenvaltion 13 prosentin keskiarvoa.

Yhteiskunnan kannalta naisiin kohdistuva väkivalta maksaa Suomessa arvioiden mukaan 2,4 miljardia euroa vuodessa taloudellisen panoksen menetyksinä, palvelujen käyttämisenä ja henkilökohtaisina kustannuksina (2).

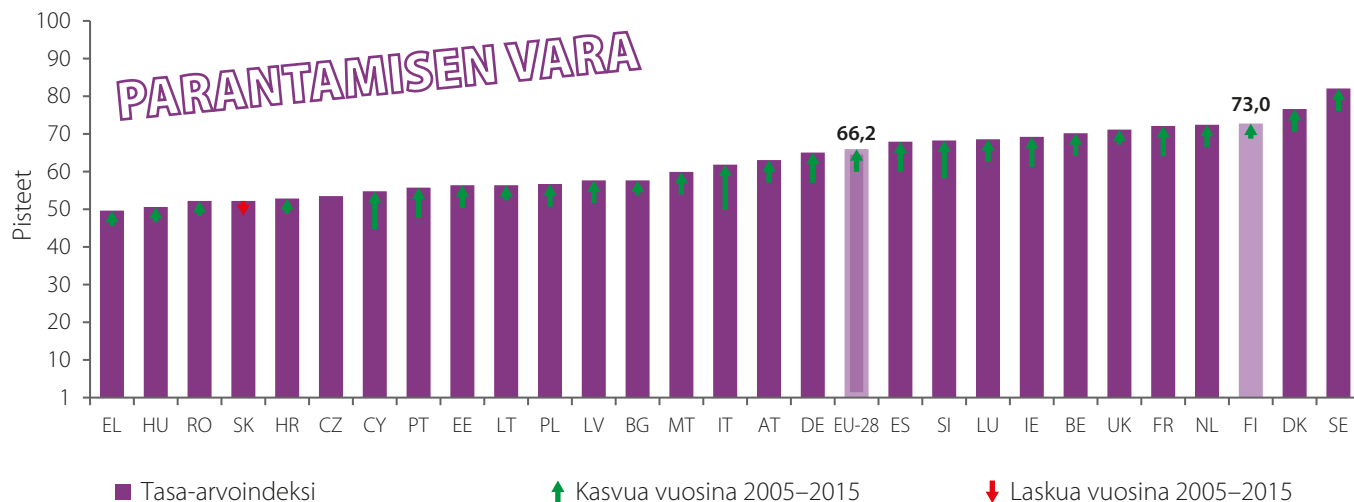
Väkivallan alueeseen kuuluu kolme osa-aluetta: **yleisyys**, jossa mitataan, miten usein naisiin kohdistuvaa väkivaltaa esiintyy, **vakavuus**, jossa mitataan väkivallan seurauksia terveydelle, ja **ilmoittaminen**, jossa mitataan väkivalta ilmoittamista viranomaisille.

(2) Tämä on EU:n tasolla tehty arvio kolmen tärkeimmän ulottuvuuden kustannuksista: palvelut, menetetty taloudellinen panos ja uhrien kivut ja kärsimykset. Arvioita yleistettiin EU:hun Yhdistyneessä kuningaskunnassa tehdyn tapaustutkimuksen perusteella väestön koon mukaan. EIGE, Estimating the costs of gender-based violence in the European Union, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2014, s. 142 (<http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414745EN2.pdf>).

Vuoden 2017 tasa-arvoindeksin ainutlaatuiset ominaisuudet ja hyödyt

Tulokset osoittavat, että Suomen tasa-arvoindeksin pisteet ovat EU:n 28 jäsenvaltion keskiarvon yläpuolella, mutta sillä on varaa parantaa. Täyden sukupuolten tasa-arvon saavuttaminen edellyttää sukupuolten tasa-arvoa koskevaa kohdennetumpaa ja kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa.

Tasa-arvoindeksi

- seuraa Euroopan unionin kehitystä sukupuolten tasa-arvossa
- auttaa päättäjiä arvioimaan, miten kaukana jäsenvaltiot ovat sukupuolten tasa-arvon toteutumisesta, ja osoittaa, miten EU:n ja kansalliset säädökset vaikuttavat naisiin ja miehiin
- auttaa tekemään tarkoituksenmukaista sukupuolianaalyysejä ja vertailemaan eri politiikan aloja
- tukee sukupuolten tasa-arvoa edistävien toimien ja lainsäädännön laatimista ja täytäntöönpanoa
- lisää päättäjien ja kansalaisten tietoisuutta sukupuolten tasa-arvoa edistävien toimenpiteiden toteutuksen edistymisestä ja haasteista
- tuo esille tiedoissa olevat puutteet ja vaatii yhdenmukaistettuja ja vertailukelpoisia tietoja, jotka on jaoteltu sukupuolen perusteella ja jotka ovat saatavilla kaikista jäsenvaltioista.

Lisätietoa vuoden 2017 tasa-arvoindeksistä

- Main report (Pääraportti) (2017)
- Main findings (Tärkeimmät havainnot) (2017)
- A snail's pace towards gender equality (tiedote sukupuolten tasa-arvon hitaasta mutta varmasta kehitymisestä) (2017)
- Methodological report (Menetelmiä koskeva raportti) (2017)
- Measurement framework of violence against women (Naisiin kohdistuvan väkivallan mittauskehys) (2017)
- Intersecting inequalities (Risteävä eriarvoisuus)

Tutustu tasa-arvoindeksiin ja kaikkiin Suomea koskeviin tietoihin osoitteessa <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>

Euroopan tasa-arvoinstituutti

Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE) on EU:n tasa-arvoasioiden tietokeskus. EIGE tukee poliittisia päättäjiä ja kaikkia asiaan liittyviä elimiä niiden pyrkimyksissä naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteuttamiseen kaikkialla Euroopassa tarjoamalla heille erityisasiantuntemusta sekä vertailukelpoisia ja luotettavia tietoja sukupuolten tasa-arvosta Euroopassa.

© Euroopan tasa-arvoinstituutti, 2018
Jäljentäminen on sallittua, jos lähde mainitaan.

Euroopan tasa-arvoinstituutti
Gedimino pr. 16.
LT-01103 Vilna
LIETTUA

Yhteystiedot

<http://eige.europa.eu/>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/user/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444

Paperi: MH-01-18-159-FI-C 978-92-9470-478-8 10.2839/508491
PDF: MH-01-18-159-FI-N 978-92-9470-476-4 10.2839/780089